

Onderwerp Onderzoek naar handelswijze gemeente Haarlem t.a.v. Joods erfgoed		
Nummer	2021/656850	25 januari 2022
Portefeuillehouder	Wienen, J.	
Programma/beleidsveld	6.2 Gemeentelijk bestuur	
Afdeling	BC	
Auteur	E. Visscher	
Telefoonnummer	023-5113948	
Email	evisscher@haarlem.nl	
Bestemd voor:	Het college stuurt deze raadsinformatiebrief ter kennisname naar de commissie Bestuur.	
Bijlagen	Bijlage 1 Rapport Roof en Rechtsherstel in Haarlem	
Het college heeft een extern bureau, Bureau Blauw voor Historisch Onderzoek, de opdracht gegeven onderzoek te doen naar de rol van de gemeente Haarlem tijdens en na de Tweede Wereldoorlog met betrekking tot de roof van Joodse bezittingen en naheffingen wegens achterstalligheid van erfpachtcanon en/of gemeentelijke belasting. De gruwelen van de Jodenvervolgung in de Tweede Wereldoorlog zijn oneindig omvattender dan de vraag waar dit rapport op ingaat, maar het raakt wel een direct gemeentelijke verantwoordelijkheid. De onderzoeksvragen waren: • Heeft de gemeente Haarlem tijdens de bezetting onroerend goed aangekocht dat eigendom was van joodse burgers; • Heeft er over deze eventuele aankopen rechtsherstel plaatsgevonden; • Heeft de gemeente Haarlem na afloop van de Tweede Wereldoorlog naheffingen voor erfpachtcanon en/of straatbelasting gevorderd van joodse eigenaren van onroerend goed dan wel hun nabestaanden/erfgenamen over de oorlogsperiode. De focus lag hierbij op het gemeentelijk handelen in Haarlem. Om dit te kunnen plaatsen in de context van de bezettingstijd is ook aandacht besteed aan ontwikkelingen die verband houden met het joods vastgoed en de woningmarkt in het algemeen. Elders is gebleken dat gemeenten vastgoed hebben aangekocht uit joods bezit. Ook zijn er enkele gemeenten die na de bezetting naheffingen voor erfpachtcanon en/of straatbelasting hebben gevorderd van joodse eigenaren van onroerend goed dan wel hun nabestaanden/erfgenamen over de oorlogsperiode. De conclusie van het onderzoek luidt dat er geen aanwijzingen zijn gevonden voor dergelijke aankopen of naheffingen in Haarlem. Dat er in alle geraadpleegde bronnen geen aanwijzingen hiervoor zijn gevonden, is overigens geen ‘bewijs’ dat in Haarlem geen sprake was van naheffingen, veel relevant bronnenmateriaal is namelijk niet meer voorhanden. Het college realiseert zich dit terdege en beseft ook dat dit onderzoek slechts een klein deel bevat van de mogelijke onderzoeksvragen die relateren aan de rol van de gemeente bij de onvoorstelbare behandeling van Joden tijdens en na de Tweede Wereldoorlog.		

Het conceptrapport is besproken met een aantal betrokkenen, waaronder vertegenwoordigers van de Joodse gemeenschap in Haarlem, de voorzitter van het Centraal Joods Overleg (CJO) en een auteur die eerder gepubliceerd heeft over de Joodse gemeenschap in Haarlem. In deze gesprekken kwam naar voren dat het onderzoek gedegen antwoorden geeft op de geponeerde onderzoeksvragen, maar geen breed beeld geeft van de rol van de gemeente bij de achterstelling en vervolgens vervolging van Joodse inwoners en bij de terugkeer van Joodse inwoners na de Tweede Wereldoorlog. Zo'n breder beeld vergt een veel uitgebreider onderzoek.

Daarnaast zijn enkele ingangen voor informatie die in het rapport minder uitvoerig aan de orde komen besproken. Daarover is nader gesproken met de onderzoeker. Die heeft wel bekeken of hier nieuwe informatie over de onderzoeksvragen te verwachten is. De conclusie is dat dat niet waarschijnlijk is. Naar aanleiding van deze besprekingen zijn geen wijzigingen aangebracht in het conceptrapport. Wel worden naar aanleiding van de besprekingen enkele specifieke vragen nog uitgezocht. Daarbij gaat het met name om de vraag of de gemeente direct of indirect kosten van anti-Joodse maatregelen in rekening heeft gebracht bij beheerders van Joods vermogen. Het college zal de raad over de bevindingen informeren. Het definitieve rapport is bijgevoegd en het college stuurt dit ter kennisname naar de commissie bestuur.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester